

Zahteve Kmečke Zveze.

Osobito od „Samostojne“ se naši Kmečki Zvezi očita krivično, da njeni voditelji doktorji in duhovniki doslej za bornega in od vseh strani stiskanega ter nečuvveno izžemanega kmeta niso ali nič storili, da pa tudi nič pametnega ne zahtevajo od vlade, kar bi bilo v zboljšanje pomilovanja vrednih sedanjih kmet-skih razmer. Da se tem izmišljenim očitkom pritisne pečat neresnice, bomo podali v naslednjem odstavku zahteve Kmečke Zveze, za katere se je že ta z vsilo silo potegovala in jih nekaj tudi dosegla že v stari Avstriji, deloma so pa tudi še sedaj v Jugoslaviji cilj vsega njenega stremjenja in delovanja v beogradskem Narodnem predstavništvu.

1. Naše politične zahteve.

Imamo sicer samostojno svobodno Jugoslavijo, novo državo, novo zgradbo in hišo, ki pa še nima pravega pohištva in oprave — postav. Pri nas še veljačijo staroavstrijski zakoni, ki pa niso več prikladni današnjim razmeram, osobito ne v prid kmetickemu stanu. Naša bodoča in nujna naloga je, da si ustvarimo novo postavodajo, ki bo res tudi v procvit in za povzdigo naše kraljevine. To nalogo pa morajo izvesti naši poslanci v Beogradu. Kako je naše Narodno predstavništvo doslej delalo na polju zakonodaje, je javnosti znano. Niso dozdale skovali še skoro nobene-ga od potrebnih zakonov, ampak so zabili svoje poslaniško delo s samimi strankarskimi prepričaji za ministrske stolce. Pa saj tudi naši poslanci v Beogradu niso pravi zastopniki ljudstva, odposlale so jih v prestolico ne naš narod, ampak razne stranke. Naša nujna in poglavita zahteva Kmečke Zveze je, da se enkrat obračuna s tem neplodnim in nedelavnim Narodnim predstavništvom v Beogradu in se razpišejo volitve za državni zbor. Pri teh volitvah bo ljudstvo samo z glasovanjem pokazalo: komu zaupa, kdo ga naj zastopa in mu napravi postav.

Podlaga celemu državnemu ustroju pa je občina. Tudi na naših občinskih stolicah posedajo že predolgo možje, ki so si nakopali nezaupanje soobčanov za časa vojne in bi morali že davno prepustiti vodstvo občinskih poslov drugim, kateri so se izkazali za blagor občine v dobi vojne in ki uživajo zaupanje občanov. Občinske volitve se morajo pred vsem izvesti. V tem oziru se je že res tudi nekaj ukrenilo in zaukazalo iz Beograda.

Naše ljudstvo pa je tudi opravičeno ogorčeno nad dejstvom, da so se doslej vse naše slovenske zadeve razpravljale in obravnavale v za nas preoddaljenem Beogradu. Kaj n. pr. brigajo razmere za Slovenijo Srbe in Hrvate ali narobe. Naše ožje zahteve in potrebe bi se naj obravnavale v naši slovenski sredini, v Ljubljani. Zahtevati in tirjati moramo od Beograda, da nam da naš pokrajinski zbor v Ljubljani, kjer bodo samo zastopniki naših slovenskih stanov. Na teh pokrajinskih zborih se bode za nas Slovence tudi nekaj storilo in doseglo, kar je prepotrebno za naše kraje in ne za srbske in hrvatske. V Narodnem predstavništvu v Beogradu bi se naj sklepalo le to, kar bomo imeli Slovenci, Hrvati in Srbi skupnega, kakor: vojaštvo, finance in železnice. Ako bodo enkrat odprti pokrajinski zbori, potem tudi našim državnim poslancem ne bo treba vedno posedati v Beogradu, ampak le parkrat na leto ob času potrebe, ko se bodo reševale skupne zadeve, ki se tičejo cele kraljevine.

lakinaža in sodrga v cilindrih in ženskih klobukih. Odvedli so najprej vse druge iz vagona, in nazadnje mene samega, da bi druhal imela več priložnosti me ubiti. Ko me popelje orožnik iz vagona, — grozno rjovenje, vse se gnete okoli prokletega „vereterja“ in — lop, že sem imel eno po buči, hvala Bogu, da je precej trda! Potipal sem se, je-li še cel, nekoliko sklonil, klobuk na čelo, urnih krač skozi to kričečo množico, tako da sem hitro izgubil orožnika, on pa mene. Pri izhodu nekoliko postojim, a že spet — rsk, čutil sem palico in kri mi je pordečila obraz, prsti so bili krvavi. Hajd na pripravljeni voz, orožnik me dohiti, sede zraven mene in hi!, in šlo je v galop.

Se so se prikazale palice in dežniki nad mojo glavo, a na eni strani jaz z roko, na drugi orožnik s puško odvrčava kot večša sabljača drzne napade. Za menoj še silni krik, a kaj meni za to, bil sem seveda kljub krvavi glavi vesel, da sem jo odkuril.

Najhujše je bilo prestano. Tisto noč smo ležali na golih tleh. Drugi dan ob osmih k raportu, na „stelengo“, „tauglich“ spoznan, marš v luknjo! — „O, pozdravljen!“ zakličem, ko zazrem pred seboj marsikateri znan obraz. In šlo je izpraševanje semintje, tako da mi je nedostajalo sape, da bi vsem 22 internancem obrazložil svojo hudobijo. Čez tri tedne me peljejo pred avditorja, dobrega Dunajčana, ki je prav dobro vedel, da me je v zapor spravilo le neizmerno sovraštvo obmejnega nemškutarstva. Pripovedoval mi je, da je bil sam večkrat v južnoštajerskih krajih in je hvalil marljivost, poštenost in dobrotljivost slovenskega ljudstva. In voditelji in vzgojitelji tega od poštenega Nemca hvaljenega slovenskega ljudstva so bili slovenski duhovniki. Zato me je razkačila in do teh vrstič privedla razprava nekega — iča v nekem histeričnem jugoslovanskem časniku, beš, da smo duhovniki zakrivilji vojsko in da smo lepo doma sedeli in se mastili. Trpeli smo razven naših slovenskih vojakov na fronti in naših krščanskih gospodarjev v zaledju največ mi slovenski duhovniki na duši in na telesu, ker smo svojo duha, ome krvi,

V naših časih se veliko govori, piše in pridi-guje o ženski volilni pravici. Izšel je že tudi nekaj tozadevni zakonski načrt, katerega zastopniki kmet-skega stanu zavračajo, ker po tem načrtu bi se podelila volilna pravica le po večini mestnemu žensstvu: učiteljicam in onim, ki vodijo ali posedajo kako samo-stojno podjetje. Naše kmeticko žensstvo pa bi bilo po-tom tega načrta zapostavljeno v kot brezpravnosti. Kmečka Zveza si je pa stavila cilj in nalog, našemu kmetickemu žensstvu, ki si je za časa vojne izvojevalo z delom in javno neustrašeno narodnostjo neprecen-ljivih zaslug, izposlovati splošno žensko volilno prav-ico. Ako imajo naše kmetice in dekleta isto delo in iste dolžnosti kot moški kmeticki spol, naj uživajo tudi iste javne pravice in časti. Volili bi naj odslej naši možje in žene, fantje in dekleta, to je odločna in prav-ična zahteva Kmečke Zveze.

2. Naše denarne zahteve.

Povsod v Jugoslaviji nas tlačijo in izmozgava na-še kmeticko ljudstvo vsestranska draginja, pomanjka-nje najnujnejših potrebščin in stiskajo nas neznošno visoki davki. Temeljni vzrok draginje in pomanjkan-ja je naša slaba in že tako dolgo neurejena valuta. Naše papirnate denarne cape nimajo nobene vredno-sti ne doma, še manj pa v inozemstvu.

Tem žalostnim valutnim razmeram mora biti že vendar enkrat konec. Mi zahtevamo od države nov denar, katerega bo sicer manj, pa bo vsaj imel kako vrednost in se bo tudi lahko kaj kupilo doma in v tu-jini. Pri vsej tej draginji pa postopajo naše finančne oblasti do skrajnosti brezobzirno v predpisih dohod-ninskega davka, katerega krivico najbolj občuti naš kmet, ki je v vojski že izgubil, a ne pridobil. Finan-čna oblast naj išče svoje dohodke tankaj, kjer so na-gromadeni in kopicah, pri vojnih dobičkarjih in trgov-cih, ki so vojno zavlačevali in si polnili žepce. Zahteva Kmečke Zveze je, naj se zniža osebna dohodnina, vpelje se pa naj debelo posten davek na vojne dobič-karje in one trgovce, ki so v vojni in sedaj postali malone milijonarji.

Govori in priklenkava se zopet nekaj o staro-znanem vinskem davku, katerega je ravno Kmečka Zveza preprečila že v stari Avstriji. Da bi naš kmet in vinogradnik plačeval davek od onega vina, ki se spiže doma ali gre za delavce, to bi bilo v nebo kri-vično obdačenje in tega Kmečka Zveza ne bo privo-llila nikdar. Kmet naj plačuje le en sam zemljiški da-vek, ki pa naj bo res tudi pravično odmerjen ne od špicelnov, ampak od strokovnjakov, katerim so zna-ne težnje kmetickega stanu. Pri tej denarni razpravi pa bi še omenili tudi našo zahtevo glede carine. Na-ša država je previsoko zacarinila za nas nujno po-trebne stvari, katerih pri nas nimamo, ampak jih mo-ramo nabavljati iz drugih držav. Pretirane cene teh potrebščin, kakor: obleke, klobukov, železa, strojev itd. povzroča le carina. Glede carine so se v Beogra-du z vsilo silo zavzeli poslanci naše Kmečke Zveze in tirjajo od vlade, da to carino na za nas najnujnejše predmete ali odpravi ali pa znatno zniža.

Kaj pa glede vojnih posojil? To je vprašanje, katerega se sedaj ne dotakne nikdo rad. Zahteva na-še Kmečke Zveze je, da prevzame država vsa vojna posojila revnejših slojev in nedoraslih otrok, ki so imeli svoj denar pri sodnjah in so ga te vtaknile med vojna posojila. Kdor pa je posedal toliko denarja, da je lahko posojal za vojno 50- in 100tisoče, ta pa se le

dočim so se razni — iči, bodisi — tiči ali — viči ali — diči, s svojimi vkričljenimi nogami skrivali v svojih kotih, odkoder sedaj prihajajo na svetlo in prodajajo svojo nadmodrost svojim brezmiselnim backom. Toda saj vemo: Lažje dopoveš štirinostnemu dolgoušcu, kje je desno, kje levo, kot nadpametnemu dvonoznemu ši-rokoustnežu, kaj je resnica, kaj laž! Basta!

H koncu! Življenje po zaporih je bilo že več-krat opisano, torej nočem tega ponavljati. Kratko — bili smo bolj lačni kot siti, ležali smo na prepereli slami, ki je bila nazadnje že sam drob, bili smo polni uši — zakaj vse to?

Obtožnica se je glasila: „Vi ste se pregrešili zoper paragraf 58, ker ste rekli, da so šli Avstrijci s hudičem v boj, Srbi pa z Bogom.“ Tega sicer nisem nikdar rekel, pač pa vem, da sva se z nekim dija-kom, ki se žal še zdaj nahaja v ruskem vjetništvu, pogovarjala o tem, da se je z napovedjo vojske zgo-dila Srbom silna krivica, da so pač vojsko Nemci ho-teli imeti. Ta domneva se je skazala kot resnična. A ker pa ni bilo priče in nisem javno kaj takega izre-kel, ni bilo povoda me kaznovati. Ker to ni držalo, so si moji nemški prijatelji doma izmislili pa drugo: Predno so me zaprli, sem iz prižnice govoril o volit-vi novega papeža, pri tem omenil tudi sovražnike ka-toliške cerkve in njenega poglavarja ter izrekel be-sede: „Pušice, ki jih mečejo na katoliške cerkve, ho-do padale na nje nazaj.“ Dovolj je bilo. O puškah je govoril, o sovražnih puškah, le denuncirajmo! Pa vkanili so se, ker so ljudje, ki poslušajo božjo besedo in si jo tudi zapomnijo, dokazali lažnjivost njihovo in obrekovanje tistih, ki so besede obrnili in jih tako zavite toplo nesli brezvernežem, ki so zunaj na vrtu sedeli in si prizadevali, da bi me vjeli v kaki besed-ici.

In take ljudi še zdaj šteti naša država in jim priznava razne ugodnosti, mesto da vzame bič in jih izžene iz svoje hiše tje, kamor jih vleče njih srce.

Trpeli in krvaveli smo radi svoje narodnosti, plačilo zato pa samo zaničevanje in obrekovanje?

naj prav pošteno obriše na dolgo in široko. Sploh je pa to vprašanje še nedotaknjeno in nerešeno.

3. Zahteva agrarne reforme.

Ako ima kmet še tako veliko družino, jo lahko preživi in s pomočjo delavcev obdela kvečjemu 100—200 oralov posesti. Kar pa kdo poseda več na njivah, je težko, da sploh ne more pravilno obdelati. Pri nas v Sloveniji pa imamo graščinska posestva do več sto oralov. Večina teh graščinskih njiv je puščenih v travnike ter pašnike, les v gozdovih pa prhni in trohni. Od graščine nima veliko ne graščak in ne na-jemniki. Ker je pa pri nas toliko majhnih posestni-kov, ki bi rabili več zemlje, osobito gozda, je nujna potreba, da se ta prevelika graščinska posest poraz-delji med potrebne tako, da bo pri tej razdelitvi imel nekaj mali kmet, pa tudi država, ki bo zaslegla to veleposest. Kako se bo izpeljala ta razdelitev graščin na občno zadovoljnost in v državni dobiček, to je še preporno in silno težavno vprašanje bodočnosti, ki se pa mora rešiti prekoslej na zahtevo Kmečke Zveze, pa tudi cele Jugoslavije. Doslej še ni nastopil državni mož, ki bi bil dokazal, da je res zmožen in kos tej pretežavni, a važni ter nujno potrebni nalogi.

4. Naše zahteve glede sol.

Naše gimnazije in meščanske šole je zgradila avstrijska država, ljudske pa občine. Pa pri teh na-ših ljudskošolskih stavbah so se občine večkrat silno zadolžile in večina od njih mora plačevati ta dolg še sedaj. Zahtevamo, da tudi ljudske šole prevzame in vzdržuje država. Naše šole po deželi, dasi palače na zunaj, niso odgovarjale kmetickim razmeram in potre-bam. Kmeticke otroke se je skozi sedem let podučevalo v vsem potrebnem in nepotrebnem, samo o polje-delstvu, živinoreji, vinogradstvu in sadjarstvu le bo-re malo, da — nič! Kmečka Zveza tirja od ljudskih šol, da nam izšola v bodoče dobre in razumne gospo-darje in gospodinje, ne pa jezikoslovceve in umetnic v pletenju in vezenju. Treba bo pa poskrbeti in tirjati od države, da nudi našim mladeničem in deklicam višjo izobrazbo v raznih državnih kmetijskih, vino-gradnih in gospodinskih šolah. Kmeticki davki se naj porabijo tudi za kmeticko izobrazbo. Doslej je država vse storila in žrtvovala ogromne svote le za inteli-genco, kmetu pa je nudila samo duševne drobtine in večkrat še teh ne. Za kmeta in inteligenta mora v bodoče skrbeti država, da bosta oba temeljito izobra-žena vsak v svoji stroki.

5. Naše bodoče zavarovalnice.

Našemu kmetu je bilo na prosto dano, ali si hoče zavarovati svoje imetje proti požaru in drugim nesrečam ali pa ne. To zavarovanje so oskrbovale razne zasebne zavarovalnice, slovenske in nemške. Nemške pa sedaj za nas ne pridejo več v poštev. — Malokateri kmet je zavaroval svojo posest res s svo-to resnične vrednosti. Navadno je dobil v slučaju ne-zgode od zavarovalnice le polovico ali sploh nezatno malenkost, ker je bil po neuki krivdi zavarovan prenizko. Prepotrebna novodobna zahteva je, da prevzame država sama zavarovanje kmeticke posesti. Vsak kmet bi naj bil prisiljen zavarovati svoj imetek za svoto, ki res odgovarja resnični vrednosti njegovega imetka. Zavarovalnina bi se naj pobirala potom dav-karij. V slučaju nesreče pa se bo kmetu tudi izplača-lo, kar mu je uničila vima, da ne bo naenkrat berač na cesti, ampak nesrečnež, ki si lahko pomaga, pri-pravi in kupi uničeno ali poškodovano.

Kralj Matjaž je vstal — a pravico imajo zaprto v svojih predalih razni politični barantači in sebični koritarji!

Sestra „Rdečega križa“.

(Resnični dogodek, pričel dr. Leopold Lenard.)

Povem dogodek, kakor se jih je podobnih med vojsko prigodilo mnogo. Povem samo v glavnih obrisih in v velikih potezah, kakor mi je ravno ostalo v spominu, ker se v onih časih nisem čisto nič brigal, da bi ga ohranil v posameznostih. Dogodki so se ta-krat vrteli okrog mene tako naglo in v tako čudnih oblikah, življenje je bilo tako razburljivo, da sem samo gledal, kako bi se srečno skozi to valovje preril do brega in nisem mogel misliti, kako bi se dalo pozneje slovestveno uporabiti. Sedaj pa tudi ne ma-ram pretvarjati starih resničnih dogodkov s poznejšimi dodatki lastne domišljije. Raje povem nekoliko manje zaokroženo in slovestveno slabše izdelano, za-to pa vzeto naravnost iz spomina.

Ko sem prvič zadel nanjo, se je nahajala v vo-jaški bolnišnici v Prvačini. Zanimala me je malo in osebno nisem prišel z njo skoraj v nobeno dotiko — torej tudi ne vem o njeni preteklosti ničesar. Znano mi je samo to, da se je imenovala ekscelencia grofica Degenfeld. Bila je menda že pred vojsko vodilna ose-ba v ženskem odboru avstrijskega Rdečega križa. Samoobsebi se razume, da je takoj z izbruhom vojne se popolnoma posvetila delovanju Rdečega križa po raznih bolnišnicah.

Kakor že rečeno, sem zadel nanjo prvič v Pr-vačini, kjer je v vojaški bolnišnici razvijala svoje de-lovanje. Gospodje zdravniki in dotični bolnišnici so bili pa menda nekoliko čudni ljudje in prišli so, ne-vem kako, do prepričanja, da je v Prvačini grofiči-nega ljubezenskega delovanja že dovolj. Pošljejo to-rej pošto gospodom od bolnišnice v Ajdovščini s po-nudbo, naj jim odvzamejo grofico. Rekli so, da, ako je vzamejo, dajo zaujo tri prašiče.

(Konec prihodnjč.)

6. Naše ceste, železnice in regulacija rek in potokov.

Imamo pri nas državne ceste, katere je oskrbovala in popravljala država. Ceste, ki so bile v oskrbi okrajnih zastopov in občinske ceste. Najlepše so bile seve državne, ker te je največ rabila država — vojaštvo. Država jih je lažje opravljala, ker je imela na razpolago avtomobile. Slabše so bile one okrajnih zastopov, ker so vozniki dragi in jih je težko dobiti. Nedostopna morja blata pa so bili občinski kolovozi. Kmečka Zveza tirja in se poteguje, da prevzame država tudi vse okrajne ceste, katere so za časa vojne veliko trpele, a nikdo jih ni popravil. Ako bodo sedaj naši okrajni zastopi prisiljeni prevzeti popravilo cest in mostov, bi to povzročilo nepregledne stroške, katere bi moral plačati zopet le kmet, dasi rabi te ceste tudi mestjan, uradnik in država. Da se izognemo tem kmetskim stroškom in da bodo okrajne ceste tem hitreje uporabne, mora jih prevzeti država. Občinske ceste in kolovoze pa bodo morale oskrbovati občine same, kar je očitno opravičeno in pravično.

Stara Avstrija je gradila železnice le za Nemce in to skoro do vsake nemške bajte. Mi štajerski Slovenci pa takorekro nismo imeli železnice. Naloga naše države v najkrajši bodočnosti bo, da zgradi potrebne železnice, ki bodo omogočile, da bo kmet svoje pridelke prodajal ne dobičkarjem-trgovcem, ampak jih lahko pošiljal na svetovni trg, kjer bo svoji robu doboval cene kmet sam. Kmečka Zveza se je v zadnjem času potegovala in še zahteva, da se tudi sedanjše pretirane vozne cene na železnicah znižajo za 3. razred, ki služi kmetu za prevoz.

Isto kar o železnicah, velja tudi glede rek in potokov, ki preplavljajo kmetska posestva in uničujejo polje in blatijo travnike. Avstrija je regulirala vijugasto vodovje po nemških ali nemškutarških krajih. Slovence pa je tolažila samo s tozadevnimi načrti, ki so ostali vsi neizpeljani. Pesnico n. pr. so regulirali le tam, kjer teče mimo nemške ali nemškutarške posesti, da je še bolj preplavljala, ker je ostala za slovenske posesti neregulirana, ravno slovensko polje in travnike. Kmečka Zveza zahteva od države, da regulira celo Pesnico, Dravo in Sotlo, kjer delajo škodo na posestvih.

7. Lov in ribarstvo.

Nekaj res krivičnega in nekmetskega je bil dosedanji lovski in ribarski zakon, ki je ščitil zakupnike lovov, ne pa kmeta. Lovski zakupniki so bili itak le samo bogataši na deželi in zabaveželjni mestjani. Divjačina, zajci in fazani pa so napravljali po poljih in v sadonosnikih večkrat zelo, zelo veliko škodo. In kdo je trpel to škodo? Kmet, ker lovski zakon je bil v prid zakupnika, ki se je vsikdar lahko izvil, da mu ni bilo treba povračati škode, ki jo je povzročala divjačina. Divjačina je škodljiva polju in drevesom, torej proč z njo, bogataši in mestjani pa si naj poiščejo kako drugo zabavo mesto lova. Kmečka Zveza zahteva prostost lova, da se uniči škodljiva divjačina, in prosto ribarstvo. Mi moramo v bodočnosti gledati in skrbeti za korist in dobiček, ne pa se podpirati tako škodljivo zabavo.

V nedeljo, dne 28. sept. 1919 veliki ljudski tabor

ki se vrši ob vsakem vremenu na dvorišču benediktinskega samostana

v Dobrlivasi na Koroškem.

Sporeč:

- Ob 9. uri slovesna sv. maša v proštijki cerkvi, ki jo daruje generalni vikar za Slovensko Koroško mil. g. prošt Mat. R a n d l in pri kateri igra godba generala Maistra.
- Po sv. maši govore na dvorišču benediktinskega samostana: g. general R. Maister, poverjenik za uk in bogočastje g. dr. Karel Verstovšek, koroški narodni predstavnik g. F. Smodej, gospa doktorica Angela Piskernik, podpredsednik Slovenske Dijaške Zveze, g. Miroslav K r e k, podpredsednik Orlovske Zveze brat Jože P i r c.
- Ob pol eni uri popoldne prihod aeroplana iz Maribora.
- Ob 3. uri popoldne telovadni nastop Orlovske Zveze, pri katerem igra orlovska godba.
- Po nastopu koncert v gostilni Brugger, vstopnina prosta.

Za jedila, pijačo in tobak je dobro preskrbljeno. — Cisti dobiček je namenjen narodnemu svetu za Koroško.

Slovenski Korošci, posebno pevstva in druga narodna društva, pridite vsi na tabor z banderi, na okinčanih vozovih! — Vabimo tudi mile brate iz Štajerske in Kranjske!

Narodni svet za Koroško.

Še enkrat: Staršem!

Po novem šolskem načrtu, ki ga je izdalo ministrstvo za prosveto, hočejo Cerkev izključiti iz šole, krščanskemu nauku pa prisojajo v šoli le še nekaj malo prostora. Zdaj so šli dalje. Ministrstvo za prosveto je zaukazalo nov učni načrt za učiteljska Jugoslavije. V tem načrtu minister za prosveto, Pavle Marinkovič, posega v pravice Cerkve in naravnost ukazuje, kaj bi se naj učilo pri veronauku v posameznih letnikih učiteljskega! Načrt določa pouk samo v cerkveni zgodovini in „krščanski etiki“ (krščanskem življenju), popolnoma pa prezira pouk v krščanskih resnicah. Kako bo človek krščansko živel, ako ne pozna krščanskih resnic? Razen tega določa v zadnjem (tretjem) letniku učiteljskega za veronauk samo po eno uro na teden. Ze v zadnjem „Gospodarju“ smo opozorili na protiversko nakano, ki hoče v brezversko vzgojo otrok krščansko ljudstvo odujiti in iztrgati Cerkev. Zdaj hočejo za svoje protikrščanske namene pripravljati tudi dijake-učiteljske, ki bodo čez leto dni učili in odgajali naše otroke! Zato hočejo ravno na učiteljskih veronauk tako omejit in ga prikrojiti po svoje. Toda ne bo šlo! Krščanski starši, ki imate prvo pravico do otrok, vi ne boste dopustili, da bi se bodoči učitelji vaših otrok tako malo krščansko ali celo nekrščansko odgajali! Zato protestirajte v vsaki župniji proti temu novemu žaljenju vašega verskega čuta!

Dekliške zveze, kje ste?

Kako lepo je bilo pred vojno v Dekliških zvezah! Ali se še spominjate, dekleta, kako ste si ustanovile Dekliške zveze, se zbirale k mesečnim sestankom, na njih govorile, deklamirale, prepevale, se izobražale in druga drugo vzpodbujale. Ali še veste, s kakim veseljem in navdušenjem ste pripravljale za prireditve? In dekanjski dekliški shodi! S kolikim navdušenjem ste prihajale po sedem ur daleč, na stotine se vas je zbralo, iz cele dekanije in še čez meje dekanije! Kako vzpodbudna so bila vaša skupna sv. obhajila in vaša cerkvena pobožnost! Po Cerkvem opraviilu pa vaša veličastna zborovanja! S kakim ognjem ste govorile in se v nemale za dekliške vzore! Ali vam ne zaigra še danes v radosti srce, če se spomnite teh sijajnih prireditev?

Za časa vojne je vaše delovanje moralo utihniti. Saj so, zlasti v začetku vojske, ob času onih groznih preganjanj leta 1914. vladni služabniki, stikali za Dekliškiimi zvezami, popraščevali in poizvedovali, ali niste morda svojih prispevkov za Dekliško zvezo pošiljali v Srbijo! Avstrijska vlada vas je pobijala, a ubiti in zatreti vaših Dekliških zvez ni mogla. Ob majniški deklaraciji ste se, Dekliške zveze, zopet zbudile in pokazale sadove svojega predvojnega delovanja. Enoglasno ste zahtevale zedinjeno Jugoslavijo in neustrašeno pobirale podpise za majniško deklaracijo!

Zdaj smo svobodni v svobodni Jugoslaviji, ki ste jo ve dekleta pomagale priboriti! Odprta je zopet svobodna pot Dekliškim zvezam. Ali bi ne bilo lepo, neizmerno lepo, če bi se Dekliške zveze vsepovsod zopet oživele, in kjer jih ni, nanovo ustanovile! Dekleta! To morate storiti! Dekliške zveze so morajo zopet poživiti, oziroma na novo ustanovljati! Cisto, neomadežano dekliško življenje je marsikje vsled vojske padlo. Dekliške Zveze naj ga zopet dvignejo! Slovensko ženstvo, tudi kmečko, bo došlo volilno pravico in se udeleževalo javnega življenja. Dekleta! Treba vam bo pouka v političnih in javnih vprašanjih. Dekliške zveze vam bodo dajale najlepšo priložnost, da se boste v teh vprašanjih lahko izobražale. Slišale ste v novem šolskem načrtu, ki hoče vero in Cerkev polagoma izrinuti iz šol. Dekleta, bodoče matere in vzgojiteljice, ve ste predvsem poklicane, da povzdignete svoj glas in odločno protestirate zoper ta protikrščanski načrt. Toda posamične ne boste dosegle ničesar! Skupno, združene in dobro organizirane v Dekliških zvezah bo vaš glas, vaš protest kaj zalegel! Nasprotniki krščanstva nam bodo gotovo hoteli vsiliti še druge protiverske odredbe, n. pr. razporočiti ali ločitev zakona! Zopet se boste poleg žen v prvi vrsti ve dekleta morale upreti takim poskusom. Zmagali pa boste le tedaj, če boste združene, tesno združene v Dekliških zvezah! Vaše mlado srce, dekleta, potrebuje po težkem tedenskem delu poštenega razvedrila. Boste ga li iskale po plesiščih? Ne! V Dekliških zvezah se boste shajale, govorile in se navduševale in prepevale! V Dekliških zvezah boste našle najplemenitejšo zabavo in razvedrilo!

Glejte, koliko razlogov, da si ustanovite in poživite Dekliško zvezo! Dekleta želijo Dekliško zvezo in željno čakajo, da jim jo kdo ustanovi. Kako hvaležne so voditeljem, ki si naložijo tisto malo truda in jim ustanove Dekliško zvezo! S kako radostjo se oklepajo Dekliških zvez, s kako poštrevnostjo se udeležujejo mesečnih sestankov in izdelujejo govore ter se pripravljajo na gledališke igrice! Ze cel mesec naprej se veselo na shod in po shodu so njih srca polna plemenitega navdušenja in nedolžnega veselja!

Dekleta! Zbudite se! Presite svoje dušne pastirje, da vam ustanovijo Dekliško zvezo! Z veseljem bodo ugodili vaši želji! Po mestih, trgih in obrtnih krajih pa saužite Orlico, ki je višek dekliške vzajemne misli!

Slove širite naše liste

Pismo iz Prekmurja.

1. Zveza v Prekmurju.

Prehodil sem zadnje dni vse kraje, ki pridejo v poštev glede mosta in železnice čez Muro. Znano je, da ima Prekmurje dozdej eno železnico, ki prihaja od Körmendina na progi Sv. Gothard—Sombotelj v severno Prekmurje pri Hodošu ter gre skoz Salovec v Mursko Soboto. Po izgubi Radgone ne moremo te železnice nadaljevati v Radgono—Gornjo Radgono—Maribor, ampak moramo misliti na zvezo Sobote s progo Gornja Radgona—Ljutomer. Tri možnosti bi prišle tu v poštev: 1. zveza Sobota—Bučevci, 2. zveza Sobota—Križevci, 3. zveza Sobota—Ljutomer. V poštev pa pridejo tudi kraji na Prekmurjskem. Blizu Sobote je večji kraj Beltinci, ki bi moral biti že v najkrajšem času zvezan z železnico. Seveda bi bilo železi, da bi bila napravljena tudi zveza Sobota—Beltinci—Dolnja Lendava. Dokler pa ta zveza Sobota—Lendava ni gotova in dokler ni direktne zveze med progo Ljutomer—Gornja Radgona in Mariborom ter je upati, da se preje napravi železnica Ljutomer—Ormož, tako dolgo se mora gledati na to, da se izgotovi zveza med Soboto in Ljutomerom, da dosežemo zvezo z Ormožem. Ako naj gre provizorna železnica iz Sobote skoz Beltince, pridejo v poštev za most tu kraji Veržej, Krapje, Mota. Najbolj naravnost bi bila proga skoz Mota. Ako spoznajo inženirji, da je pobrežje pri Moti za to ugodno, potem je dobro. Zdi se pa, da je pobrežje pri Moti in Krapju slabše, kot pri Veržeju. Ako je to res, inženirji imajo tu besedo, potem je seveda umljivo, da se mora napraviti železnica pri Veržeju. Prihodnje dni mislijo interesenti sklicati shod v Veržeju, da bi zagovarjali to progo. Sicer pa se žalibog tako hitro ne bo delal most, ampak se mislijo napraviti najprej dobri brodovi. Predvsem pa bi bilo potrebno, da se popravijo dovozne ceste k brodom. Vsak večji dež onemogoči vozni dohod do brodov. V tem oziru bi morale zadevne oblasti takoj potrebno ukreniti.

2. Slovenska uprava.

Civilni komisar za Prekmurje je prevzel urade v vseh večjih krajih ter nastavlil slovenske uradnike. Po občinah so določeni gerenti, ki si jih ljudstvo izbere. Polagoma se začena slovensko uradovati. Zivila se že dobivajo, kjer je postavljen gerent, ki skrbi za to. Sadje, ki ga je dovolj, kupujejo od komisarja določeni prekupei. Ljudje s tem niso popolnoma zadovoljni, ker imajo bojda prekupei prevelik dobiček, dočim je za kmete določena maksimalna cena. S pošto je že nekoliko boljše. Sole so še vse zaprte. Ko pa bo vse pripravljeno, se otvorijo tudi te. Glede šolskih knjig za ljudsko šolo si želi ljudstvo v prvih treh šolskih letih čitanko v prekmurščini. V tem oziru se jim misli ugoditi, da ne bodo madžaroni mogli agitirati proti Jugoslaviji. Ti namreč hujskajo proti Jugoslaviji s tem, da pravijo: „Jugoslavija Vam hoče vsiliti hrvatski ali kranjski jezik, Vaš stari slovenski jezik Vam bodo vzeli.“ To agitacijsko orožje se jim mora odvzeti, zlasti ker se mir z Ogrsko ni podpisan. Preveliko odgovornost bi prevzel tisti solnik, ki bi hotel z neumestno naglico uvesti književni slovenski jezik. Ljudstvo v Prekmurju je še izpostavljeno preveliki agitaciji zoper Jugoslavijo.

3. Narodno gibanje.

O kakem narodnem gibanju v Prekmurju se ni veliko opaziti. Ljudje so veseli, da imajo mir in da jih vojaštvo ne nadleguje in ne vznevojuje s kakimi nepostavnostmi. Slišali smo, da so nekemu kmetu vojaki vzeli voz s silo, drugje da se pasejo vojaški konji v vinogradu. Na meji se dajo bojda vojaki pogovoriti za nagrado, da spustijo ljudi skoz demarkacijsko črto itd. Naše vojaštvo ima res veliko nalogo, da pridobi prekmursko ljudstvo za zadovoljno sodelovanje z našimi oblastmi. Prekmurški dijaki so priredili dne 21. t. m. v Crensovcih večjo slavnost, istočasno pa prleški visokošolci enako prireditev v Beltincih. Obeh se je domače ljudstvo z veseljem udeležilo v velikem številu.

Ponesrečen shod „Samost jne“.

St. Ilj v Sl. g., 22. sept. 1919.

Zašumelo je v narodnem St. Ilju, ko se je zvedelo, da namerava v nedeljo, dne 21. sept., že znani zgagar Mermolja iz Pesnice prirediti tukaj javen shod. Da bi vedel Mermolja za javno mnenje v St. Ilju, bi pač bil to prireditev opustil. Doživel je tudi tako blaženo, kakoršne še ni in je tudi ne bo, razven če pride zopet v St. Ilj. Do zborovanja sploh ni prišlo. A tudi prošnje nekaterih naših voditeljev, naj se vrši shod, niso nič pomagale. Ljudstvo je bilo čisto divje, in je dalo duška svoji ogorčenosti v strastnih izrazih. Odkritosrečno rečemo, mi ne odobravamo vsega, kar se je na shodu zgodilo, samo javnosti hočemo pejasniti, da je čisto umevno, da je bilo ljudstvo tako razburjeno. Kdor vse premisli, bo drugače sodil.

V St. Ilju so bili zadnja leta hudi boji. Ljudstvo tukaj je bilo vedno na ironi — več kot 20 let. Koliko zgag in preprirov so napravili razni nemškutarji in švabski privandranči! Ljudstvo se je kar oddahnilo, ko se je ustanovila Jugoslavija. Nikjer niso Jugoslavije tako veselo pozdravili, kot v St. Ilju. Zdaj so mislili, da bo enkrat konec teh večnih preprirov in bo. ev. Naveliča se jih vsak človek. Zdaj pa pride ta